

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr K. Fernhout, Baarn; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:
Dr C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36070.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Onze omgang met elkander. III. — Uit de Schrift: Jezus zien en verblijd worden. (Joh. 20:20b.) — Kerkelijk Leven: „Loopverlof”. De Nat.-Soc. Beweging en de „Leidsche... classic”. — Lit. en Kunst: Het effect der contrasten. — Averechtsche theorie. — Vragen van geestelijk en zedelijk leven: Het lidmaatschap van den A. N. W. B. en van de Ned. Jeugd-Herberg-Centrale. — Zielkunde: Tegenstrijdige meeningen. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Zondagsrust. — Zending en Evangelisatie: Evangelisatie plus nog wat. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Onze omgang met elkander.

III.

Hoe zijn wij in onzen omgang met elkander?
Met deze vraag vingen wij een vorig maal ons artikel aan.

Wij willen thans deze vraag nogmaals stellen.
In het vorige artikel poogden wij onzen omgang te ontleden naar de verschillende elementen, die dien omgang opbouwen.

Thans willen wij trachten de realiteit van onzen omgang met elkander eerlijk onder oogen te zien.

Laten wij dan beginnen met te zeggen, dat er in vele gevallen onder christenen een omgang is, die het bewijs is voor het feit, dat er ook in de sociale contacten tusschen menschen onderling een herschelling van het leven door Gods genade mogelijk is.

Op meer dan één wijze beleven wij als christenen de trouw onzes Gods ook daarin, dat Hij ons een omgang geeft met onze vrienden, die ons telkens weer een oorzaak van blijdschap is; dat Hij ons omgang geeft óók met anderen, die ons minder na staan, op zulk een wijze, dat die omgang ons een stage bron van vreugde is; zoodat wij ook in het sociale leven ons eigen leven verlicht zien en tegelijk in de contacten met onze medemenschen onze gaven en krachten ten nutte van anderen gewillig met vreugde kunnen aanwenden.

Maar met dankbare erkenning voor het vele goede, dat wij in den christelijken omgang hebben, moeten wij toch erkennen, dat er in den omgang van menschen van dezen tijd met elkander, ook al zijn ze christenen, zoo menig onedel element schuilt.

Er is zoo dikwerf een gansch andere houding van het hart dan van het gelaat en van het gebaar. Er is zoo vaak onoprechtheid in het gedrag van den een tegenover den ander.

Er is zoo dikwerf een schoone schijn zonder realiteit.

Hoe menigmaal is onze omgang een geestelijke moordpartij. Onder de menschen van dezen tijd is het immers nog steeds gewoonte om den omgang te gebruiken als middel om den wáren omgang geestelijk dood te maken.

Zoodra niet meer de liefde den omgang draagt, maar de begeerte om het eigen belang te dienen, — zoodra de haat tegen een medemens, hetzij dan in den vorm van egoïsme hetzij in den vorm van aversie tegen den ander, in ons leven komt, hebben wij de neiging om ook den omgang te gebruiken als een middel om het leven op aarde te maken tot een verlengstuk van het domein van Satan.

Het zou al te goedkoop zijn om nu een vlam-mend requisitoir te openen tegen allerlei gebreken, die er kleven aan den omgang met elkander. Al te gemakkelijk zou het zijn om uitvoerig in te gaan op de velerlei overtredingen tegen het negende gebod, waarvan onze omgang de dagelijkse getuige is.

Op al deze punten sprak Gods Woord duidelijke taal. Het geweten van den christen getuigt mede dat er ook in dien omgang dagelijks tegen de wet

wordt gezondigd. Achterklap en laster behoeven nog niet eens de hoofdzonden te zijn. Doch „on-verhoord oordeelen of helpen veroordeelen” komen wellicht nog frequenter voor dan het recht-streeksche liegen.

Maar, als gezegd, over deze grofste vormen van zonde in den omgang spreken wij niet.

Er is iets, dat minder erg lijkt, maar dat mis-schien even erg is en dat stellig onze aandacht moet hebben.

Het is het bijzondere gebruik dat wij maken van de geestelijke reserve als wij met anderen omgaan.

Wij hebben groot bezwaar tegen de moraal der Jezuïten, die wij ervan beschuldigen, dat zij in hun leer van de reservatio mentalis de gebrachteerde oneerlijkheid mogelijk maken. Maar hoe staat het nu eigenlijk met de vraagstukken van de geestelijke reserve, die wij tegenover onze medemen-schen in den omgang in acht nemen?

Daar komt iemand nogal blijmoedig naar u toe. Hij heeft een goeden koop gedaan, en vertelt u:

„Ik heb dat huis gekocht, of dien akker; heel ge-schikt. Ik betaal er maar zooveel of zooveel voor!”

Gij begrijpt heelemaal niet zijn enthousiasme, doch hebt ineens de overtuiging, dat hij „een kat in den zak” gekocht heeft. Er zijn u van het huis of van den akker bijzonderheden bekend die u stellig verhinderd zouden hebben ooit de bewuste som er voor te betalen. Wat doet gij nu? Wat zegt gij tegen den man die in zijn enthousiasme u alles vertelde?

Gij hebt een paar oudere dameskennissen. Die laten zich een nieuw huisje bouwen. Zij noemen het „een villa'tje”. Gij komt hen als het huis klaar is eens opzoeken. Van buiten vindt ge het huis al dadelijk volmaakt smakeloos, vol architecto-nische fouten, een wanstallig product. Zoodra ge binnenkomt ziet gij de disproporties. Kinderlijke tierlantijntjes markeeren een disharmonische vlak-verdeeling. Schreeuwende en met elkander vloekende kleuren onderstrepen den wansmaak van de bewoonsters en van den bouwer.

En nu behoeft gij nog niet eens bepaald oneer-lijk te beginnen en te zeggen: „Maar dames, wat hebt ge hier een mooi huis!” (zooals ook heel dik-wijls gebeurt). Maar wanneer nu de dames straks zeggen: „En, wat zegt u wel van ons mooie huis?”, zult gij dan eerlijk zijn in den omgang?

Zie, bij deze dingen voelt gij onmiddellijk hoe er conflicten liggen kunnen tusschen onzen om-gang en den eisch van het negende gebod.

Moeilijker wordt de quaestie echter wanneer wij de vraag opwerpen of 't inderdaad gewenscht en geoorloofd is om nu maar pardoos tegen de dames te zeggen: „Ik vind uw huis van binnen en van buiten verschrikkelijk leelijk!”

Het is óók de vraag, of het noodig is, dat te zeggen. Er zijn wegen genoeg om volkomen eerlijk te blijven en toch niet de menschen, met welke gij omgaat te grieven.

Als gij de betrokken dames antwoordt met een wedervraag: „Hebt u nu een huis heelemaal naar uw zin?”, en zij zeggen: „Ja zeker, heelemaal naar ons genoegen”, geef haar dan den goeden raad niet aan anderen te vragen hoe zij het vinden. Het zou immers kunnen zijn, dat die anderen door hun oordeel het genoegen van de dames bedierven.

En houden zij dan toch aan om uw meening te willen weten, blijf dan eerlijk en zeg dat gij voor uzelf zulk een huis niet zoudt hebben laten bou-wen. Maar zeg er ook bij, dat dit immers niets ter zake doet, want gij behoeft er niet in te wonen. Maar zij moeten er in wonen.

Uit het genoemde voorbeeld is echter ook dui-delijk, dat de moeilijkheden juist dáár ontstaan, waar de vraagstelling reeds van te voren niet ge-heel zuiver is.

Immers waarom stellen deze dames zoo grooten prijs op uw oordeel? Als zij zoo gaarne uw mee-ning wilden weten waarom hebben zij die dan niet van te voren gevraagd?

Misschien zitten er bij die dames óók onzuivere motieven. Het kan een vorm van hoogmoed zijn, hoogmoed van dezelfde soort als er bij Hiskia was

legenover de gezanten uit Babel. Het kan ook zijn, dat er bij de dames een zekere onrust is, omdat zij zelf toch niet zoo heel zeker zijn dat zij nu werkelijk een mooi huis hebben. En er kun-nen allerlei andere verborgen oorzaken zijn voor het feit, dat zij haar vraag met zooveel nadruk stellen.

De eerste fout ligt dus waarschijnlijk reeds dade-lijk daarin, dat ook die dames hun omgang ge-bruikten voor iets anders dan waarvoor hij dienst mocht doen. En zoo zou, indien wij weer met een fout antwoorden, het eene kwaad het andere kunnen voortbrengen.

Toch is het waar, dat wij maar al te vaak pogen een oordeel van een ander uit te lokken, met de bedoeling, dat oordeel op andere wijze te gebrui-ken dan uit de vraag zelf zou kunnen volgen.

Wij menschen zijn zeer gecompliceerde wezens. Wij zijn bijzonder vaardig in het naar voren zetten van den anderen kant als die, welke feitelijk op hetzelfde oogenblik voor ons de belangrijkste is.

Nu zou het zonder twijfel ons ideaal zijn, wan-neer wij in den omgang geheel onszelf konden zijn en we recht en slecht precies konden zeggen wat onze indruk is, — zoowel in zakelijk opzicht als wel tegenover de persoonsbetrekkingen.

Maar dit kan niet.
Want wij leven in een zondige wereld en wij zijn zelf niet onfeilbaar.

Omdat wij leven in een zondige wereld is er een staag gevaar, dat wij onze zoogenaamde eerlijkheid en openhartigheid toch weer gaan aanwenden in dienst van ons eigen „ik”, om onszelf groot en belangrijk of „erg eerlijk” te maken. En dan heeft alle deugd haar loon weer weg. Er is ook een eerlijkheid die eigenlijk niets meer is dan on-barmhartigheid. Er is ook een eerlijkheid die fei-telijk eigenwijsheid is. Er is ook een eerlijkheid die liever moest heeten: zucht om een ander te kwetsen. Er is ook een eerlijkheid die slechts domheid en oppervlakkigheid is. De kortzichtigste mensch is dan ook gewoonlijk in schijn het ge-makkelijkst eerlijk. Er ligt iets sombers in het feit dat dommen en dronkaards zoo vaak den schijn hebben van eerlijkheid.

En... wij zijn zelf ook niet onfeilbaar. Wij moeten er altijd voor oppassen, dat wij bij een oordeel over de dingen niet verschillende belang-rijke factoren uitschakelen. Hoe gemakkelijk toch meenen wij met een situatie volledig op de hoogte te zijn, terwijl wij in werkelijkheid nog slechts ten deele alle betrekkingen kennen.

Wij kunnen vaak zoo weinig echt in het leven van den ander komen. En daarom zijn wij menig-maal zoo onrechtvaardig, ook bij onze goede be-doelingen om eerlijk te zijn.

Hier ligt dus wel degelijk een punt, waarover het christelijk leven zich ernstig moet bezinnen.

Waaruit groeien nu de moeilijkheden, voor welke de omgang ons als christenen telkens weer plaatst?

Om deze vraag te beantwoorden, willen wij eerst op een ander feit wijzen.

Wij kennen den eisch, dat wij altijd moeten leven als voor het aangezicht Gods.

Wij weten, dat God ons altijd ziet en hoort, en dat wij bij al ons doen en laten moeten blijven bedenken, dat Gods oogen zijn aan alle plaatse Zijner heerschappij.

Nu is het echter in het menschenlijke leven zóó, dat wij, naar mate wij méér alleen zijn, méér overtuigd zijn van het feit dat wij leven voor het aangezicht Gods en gemakkelijker Gods tegen-wordigheid aanvaarden.

Dit alleen-zijn heeft niet slechts betrekking op het alleen-zijn zóó, dat er geen menschen in onze omgeving zijn, maar dit alleen-zijn heeft zelfs betrekking op dingen rondom ons.

Hoe meer onze omgeving een eenheid is waarin de veelheid van dingen ons niet opvalt, hoe har-monischer wij dus onze omgeving beleven, des te meer ervaren wij ook de verantwoordelijkheid, waarvoor wij staan.

Vandaar dat wij zeggen kunnen dat een rommelige omgeving, een onrustig milieu een slechte pædagogische en een slechte geestelijke werking hebben; terwijl een harmonische omgeving altijd vormend invloed op ons heeft.

Zijn wij geheel onttrokken aan het waarnemen van onze omgeving (bijvoorbeeld in een donkere slaapkamer) dan beleven wij in den regel de tegenwoordigheid Gods het sterkst. Vandaar dat de plaats der afzondering tot het gebed de binnenkamer is, waar niet duizend dingen ons aftrekken van de beleving van Gods tegenwoordigheid.

Hoe drukker onze omgeving wordt, hoe meer wij zelf weer in de omgeving gaan ingroeien en hoe meer we ook allerlei aanknopingspunten vinden, niet alleen voor zelfhandhaving, maar ook voor de neiging naar hetgeen van dezen tijd is. Daarbij komen dan nog de talrijke suggestieve invloeden, die van uit onze omgeving op ons werken.

Somwijlen kan weliswaar het contact met anderen ook het bewustzijn van Gods tegenwoordigheid en het beleven van hetgeen wij door geloof ervaren in ons versterken. Daarop berust de heerlijkheid van den gemeenschappelijke dienst Gods in Zijn kerk en in de vergadering der geloovigen.

Maar als regel zal het contact met het breede leven zóó op ons werken dat, naar mate wij ons meer bewust zijn van de tegenwoordigheid van anderen, wij ons minder bewust zijn van de tegenwoordigheid Gods.

En toch ligt in het bewustzijn van Gods tegenwoordigheid de sleutel van het geheim om ook onzen omgang te brengen onder de tucht van Gods wet.

Maar daarom is er ook in bijzonderen zin een leven der gehoorzaamheid noodig om ook in den omgang christen te zijn.

Daarom richt zich de worsteling der heiligmaking in zóó geheel eenigen zin ook op onzen omgang met anderen.

J. W.

UIT DE SCHRIFT

Jezus zien en verblijd worden.

De discipelen dan werden verblijd, als zij den Heere zagen. Johs. 20:20b.

Welk een verandering greep er bij de Jongeren plaats op dien grooten dag van Paschen op welken zij den Heere wederzagen.

Eerst leest ge: „als het dan avond geworden was op dien eersten dag der week, en als de deuren gesloten waren, waar de discipelen vergaderd waren, om de vreeze der Joden, ... en dan, in het volgende vers: de discipelen dan werden verblijd!

Ja, waar Jezus komt, en Hij gezien wordt, daar is blijdschap! Daar daakt de vrede naast de vreugde in het hart.

De zang van vreugde en vrede ruische niet alleen in den zaligen Kerstnacht! Zij weerklinkt ook, en niet minder, op den heerlijksten morgen van Paschen, ja aan den morgen van iederen eersten dag der week, in 't midden der gemeente Gods.

Jezus Christus is overal waar Hij komt, een licht in de duisternis, vrede in den strijd, vreugde in de diepste smart.

Waar Hij tot zondaren komt, — en zóó komt Hij tot ons allen, — daar komt Hij, zóó lang het heden der genade duurt, nog niet als rechter, maar als de vader, die verloren zonen en dochteren wacht.

Christus brengt, na Zijn verrijzenis Zijn Jongeren dan ook geen verwijten, geen bestraffing, omdat zij Hem verlaten hadden, maar komende tot hen, bood Hij hun Zijn vrede, en gaf Hij hun blijdschap.

Met het woord „vrede“ had Hij afscheid van hen genomen: „Mijnen vrede geef Ik u“.

En, met dat woord komt Hij weder tot hen: „vrede zij ulieden“.

Want Hij is en blijft Dezelfde, gisteren en heden, en tot in alle eeuwigheid.

Nu, zóó had Hij ook beloofd: „Ik zal u wederom zien en uw hart zal zich verblijden“.

Daarom, de discipelen dan werden verblijd, als zij den Heere zagen! Hier was dan nu de vervulling!

Jezus zien is: verblijd worden. Vrede smaken. Immers, Jezus zien, dat is uw Verlosser zien, uw Borg en Zaligmaker.

Jezus zien is dan ook de bevrediging van het zielsverlangen van de kinderen Gods, de vervulling van de diepgevoelde hoop, welke uitstelt het harte krenkt.

Jezus zien!

Hoevele duizenden begeerden het niet reeds in de dagen van Jezus omwandeling op de aarde. Toen de scharen bijeenliepen en de menigte Zijn woorden opving, als het dorstig land den levendekenden regen.

Jezus zien in Zijn Woord, Zijn nabijheid en vertroosting te ervaren door Zijn Heiligen Geest, Die

Zich aan Zijn Woord wil paren — het is nóg immer de kracht, die de scharen naar de bedehuizen trekt, aan elken eersten dag der week.

Jezus zien in volle heerlijkheid, het is nog altijd het verlangen van al Zijn broederen, de gekochten met Zijn bloed, de toebereiden met Zijn Geest, wier stervenshope haar hoogtepunt bereikt in de zekerheid, dat zij straks Hem zullen zien.

Dat zien zal eindeloos heerlijker zijn, dan het zien op aarde, zelfs zóó als Zijn Jongeren Hem zagen. De blijdschap is dan ook ongestoord.

Hier werd Hij in 't geloof aanschouwd als de Eengeborene van den Vader, ook door Zijn Jongeren.

Hier wordt Hij in 't geloof door ons gezien in het Woord. Met Hem treden wij in gemeenschap, in het gebed, en aan Zijn disch.

Daarom moest onze ziele altoos met de discipelen blijde zijn, van heilige vreugde onze harten vol, als we Hem ontmoeten aan de plaats der samenkomst.

Dit toch is een zalig voorrecht, een groote genade. Zijn erbarmen over ons en Zijn liefde tot ons is daarin openbaar.

En als dan eenmaal komt het volle zien in werkelijk aanschouwen met het gansch geheiligde en volmaakte oog, in het volle licht des hemels en der heerlijkheid, dan zal ook alles met die volle vreugde overgoten zijn, die bij die zaligheid behoort.

O, wie dat verwacht, die zie uit naar die ure, waarin geen traan het oog ooit meer verduisteren zal, maar alle verdonkerde oogen eeuwig ziende zullen zijn.

Ja, wie dat weet, omdat God het hem belóofde, en het heimwee naar dat zien in het harte werkte, die kan hier oogenblikken hebben, dat hij met Paulus verlangt onbonden te worden en met Christus te zijn.

Dat aanschouwen toch zal volle zielsbevrediging schenken aan het hart, dat hier den Heiland leerde zoeken als het hoogste goed.

Dan is ook de blijdschap volmaakt, als het aanschouwen van en de gemeenschap met den verheerlijkten Christus volmaakt zal zijn.

* * *

Ach, in dit leven staat vaak nog zóó véél tuschen ons oog en den Heere Christus.

Treurt ons hart niet vaak, als het ons schijnt, dat Hij in donkerheid woont, wij althans alleen donkerheid zien, die rondom Hem is, en wij vergeten, dat de Heere nochtans enkel licht is.

Als Hij de schellen van onze oogen doet vallen, dan zien wij Hem, in Zijn oneindige Middelaarswaardij, Hem in het roodbeveekte kleed, Hem Overwinnaar, Verlosser door Zijn zoenbloed.

Dan zien wij Hem bij ons in donkerheid zoowel als in het licht.

In vreugde zóó wel als in smart.

Hem bij ons, ook, ja juist als Gods oordeelen op de aarde zijn en Zijn gerichten de wereld verschrikken.

O, er is zooveel, dat ook óns kan doen beven in dezen tijd.

De discipelen sloten de deuren, die zij hadden moeten openlaten, om Jezus te mogen ontvangen. Zij sloten ze, om de vreeze der Joden.

Dat was een teeken van ongeloof.

Ach, wie kent de benamingen onzer vreesachtigheden, die ons zóó vaak de deuren doen sluiten, die wijd open moesten staan om Jezus te ontvangen.

Gelukkig, dat een gesloten deur geen beletsel is voor den verrezden Heiland; en Gode zij dank, dat een gegrendeld hart geen bezwaar is voor een kloppenden Jezus.

Maar toch, de vreugde komt pas, als Jezus is gekomen en als uw oog Hem ziet, uw hart Hem aanbidt.

Ziet, nóg, ondanks wolken en donkerheid, klinkt Zijn woord: vrede zij ulieden. Vreest niet, gelooft alleenlijk.

Richte uw oog zich op Hem!

Hij is bij u. Hij blijft rondom u.

Wie dat gelooft, die zal het zien, ervaren, dat, wat de discipelen ondervonden, waarheid is voor elke eeuw, en voor elk kind van God.

Jezus zien, dat is verblijd worden.

Hier aanvankelijk.

Eens volkomen.

A.

D.

KERKELIJK LEVEN

„Loopverlof“.

Het artikel over „lopen“ heeft me nog geen rust gelaten. In goeden zin gesproken, natuurlijk. Thans heeft Ds H. Knoop mij erom aan de jas getrokken, even genoeglijk, als we dat van elkaar konden verwachten. Ik moet er dus nog wel even op terugkomen.

Ds Knoop heeft opgemerkt, dat ik in de laatste alinea's van het eerste artikel heb gerekend met bepaalde gevallen, waarin het mogelijk geacht

wordt, dat een bepaald persoon tijdelijk een bepaald predikant volgt; ik zeide, dat in zóó'n geval overleg te plegen was, en dat dan alle willekeur van den looplustige juist door dat overleg afgesneden, de band aan de theocratische gemeenschapsordening bewaard, en zóó het bezwaar van het „trappen“ op iemands ambt ontgaan werd.

Het komt Ds Knoop voor, dat ik hiermee eigenlijk weer terugneem wat ik eerst had geponoerd als eisch van het beginsel.

Het slot van Ds Knoop's artikel geeft me aanleiding, een kleine opheldering te geven. Ds Knoop meent, dat het voor de collega's van een „nagelopen“ dominee veel pijnlijker is, als dit „overleg“, waarvan ik sprak, gepleegd wordt, dan wanneer de nagelopen gunsteling er de hand heelemaal niet in heeft. Maar daar denken we precies gelijk over. Ik heb evenwel niet bedoeld, dat de man, die voor een bepaalde reden over een bepaalden tijd denzelfden predikant zou willen hooren, overleg moest plegen met dien te hooren predikant zelf, doch dat hij zich in vreedzaam overleg te begeven had tot de te ontloopen dominees, met het college desnoods. In elk geval niet met den man, dien de loop-lustige hooren wil. Mij dunkt, op dit punt verstaan we elkaar dus wel. Bij zólk overleg wordt het ambtelijk prestige van allen gelijkelyk erkend.

Voorts zegt Ds Knoop: het „lopen“ is door het Reformatie-artikel als zonde gequalificeerd, maar dan mag het toch nooit gebeuren, er mag toch nooit overleg gepleegd worden over zondigen? „Een zonde mag toch nooit gewettigd worden?“ Even later: „Wat bedoelt dat: een bepaald persoon, die bij een bepaald predikant iets speciaals hooren kan, dat hij juist noodig heeft? Dus toch: zegen? Maar over die zegen-zoekerij is het oordeel in het artikel lang niet malsch“. Ds Knoop vraagt zich af: wat ik dan bedoel?

In het algemeen zou ik willen antwoorden, dat men een gebod, een leefregel nooit losmaken moet van de bedoeling, waarmee de regel, het gebod of verbod, gegeven is. Anders zou men immers het opus operatum krijgen: een verichten van de uiterlijke daad (zooals het ietwat onduidelijk, maar toch verstaanbaar heet), zonder „de gezindheid des harten“, zonder het bewuste, zuiver ziende, en zuiver het goede doel zoekende „hart“.

Zoo is het bij alle geboden.

Zoo is het ook hier.

Bij alle geboden. „Niet besnijden“, zegt Paulus, maar hij heeft besnijdenis soms draaglijk geacht. Timotheus werd besneden: men kent het verhaal, Hand. 16:3. Prof. Greijdanus (Galaten, Korte Verkl. 47) zegt: „dat te Jeruzalem wel uitgesproken en gehandhaafd was de vrijheid der geloovigen uit de heidenen van de onderhouding van besnijdenis en Israëls schaduwwachtige wetten inzake reiniging en spijzen; en dat in die uitspraak principieel wel opgesloten lag ook de vrijheid van deze verordeningen voor de geloovigen uit de Joden; maar dat deze laatste vrijheid daar toch niet uitdrukkelijk was verklaard, noch als consequentie door allen werd ingezien. Zelfs kracht de apostel Paulus haar, uit praktische overwegingen, niet overal in praktijk, Hand. 16:3; 21:20 v.v.; 1 Cor. 9:20“. Toch is Paulus zóó streng mogelijk, als het om het beginsel gaat. Wie de besnijdenis wil uit verkeerde beschouwing inzake recht en vrijheid, die vindt Paulus tegenover zich, en wordt door hem niet gespaard. — Een ander voorbeeld: het eten van de „toonbrooden“. Het mocht niet; maar dat David het eens deed „in een bepaald geval“ heeft Christus David niet euvel geëld; Hij nam het in bescherming. Ik zeg er niet meer van, omdat ik indertijd in mijn brochure „Afbouw“ daar iets breeder over gehandeld heb.

Zoo kan het ook hier zijn. Ik ben met een „uiterlijke“ handeling, met het opus operatum, niet klaar. Noch als ik „loop“, noch als ik netjes blijf zitten, waar ik hoor. De theocratische gemeenschap vraagt bij elke handeling naar wat er „achter“, er „boven“, er „in“ ligt. In het erkennen en eerbiedigen, over en weer, van de „grenzen“ van elkaars ambtsbevoegdheid en — eer zie ik het „wezenlijke“; daarom nam ik ook dáár mijn positie. Is er dus een geval, waarin dit wezenlijke bewaard blijft, dan kan de „toepassing“ inderdaad een enkele maal zijn, dat op de basis van eerlijk overleg iemand tijdelijk consent krijgt tot „lopen“.

Moet ik gevallen noemen? Stel, een bepaald man, een echtpaar, heeft moeilijkheden inzake de huwelijks-wetten, inzake sexueele verhoudingen, e.d. Hij weet, dat een predikant juist over het huwelijk vervolgpreken houdt. Wat is er tegen, als hij voor zulk een bepaald geval, mits onder de open zon (niet die van de straat alleen, maar van een tête-à-tête met den anderen dominee) die vervolgpreken hoort? Het overleg doet dan niemand kwaad; en de gewoonte van vervolgpreken in verschillende kerkgebouwen zou dan meteen direct betrokken zijn in de kwestie van het „lopen“. Iemand kan zitten met vraagstukken van de kerk; een predikant houdt een reeks van prediken over de kerk. Een „nieuweling“ kan bepaalde leiding noodig hebben voor een tijdje. En zóó voort. Zet dit de deur open voor willekeur? Ik meen,

dat de de gesloten zweedrup als ze de of enkel woorden, reden ze Als in een het loop-gesprek den volge-meer zou eens van op de p tenminste niet de menschen Nu ik nog even treeg van van Voet verdedigd gehad, h plaatse, havend. ons hier het d a a heid ons was het kunnen s sochlistie onmiddell niet den predikant formulier toe. Nog had men de een er was -traagheid bij ons. heeft vo haast, k handeld. meerde“ vrijzinnig Niet, om de herv rechten de refor recht op dikant, e beijdt. En als n den. IN „lopen“ en laat al weer Met es En r evenmin

De Na sche....

De el met de tegenove landsche waren. „gelijks. meen d dagen, v van ons gracht, te verk omdat n

Natuur leeren k Men di gaan. A 14 Apri zooals l wat onl aan de clusies“ punten“ voldoen

Het r het orga baar sl het star zoover nen lig dacht, i socialist te bewe

Daar wordt, weerd, het nat op de n zijn op zich iet de bed Het hier ee Wij r „Volk“ Niet